

DE VOORTGAANDE DIALOOG OVER DE ONTWIKKELING EN VORDERINGEN VAN HET KIND

"Het is essentieel dat zowel de rol van de school als die van de ouders aan de orde komen bij de gesprekken over de ontwikkeling van het kind. Het is immers een gedeelde verantwoordelijkheid! Dat vraagt om een andere inrichting van de gesprekken. De huidige tien-minutengesprekken zijn nog te veel eenrichtingsverkeer en staan onder tijdsdruk. Voor zover relevant zouden bijvoorbeeld ook ontwikkelingen in de thuissituatie ter sprake moeten kunnen komen. Wil je een kind goed kunnen begeleiden, dan moet je oog hebben voor de persoonsontwikkeling in brede zin."

Dialoog als basis voor de communicatie tussen school en ouder

Het gaat in deze beschrijving van de voortgaande dialoog met de ouders over de ontwikkeling en de vorderingen van het kind om de periodieke gesprekken die op veel scholen bekend staan als tien-minutengesprekken of rapportbesprekingen. Die dialoog startte al in het intakegesprek en kreeg mogelijk een vervolg in het huisbezoek.¹ In de gesprekken tussen leraar/mentor en ouders brengen beide partners, op basis van gelijkwaardigheid, hun kennis, ervaringen en bevindingen in. *Uiteindelijk gaat het erom dat ouders en school (en het kind c.q. de leerling zelf) eenzelfde perspectief krijgen op de ontwikkeling en de mogelijkheden van het kind.* Daarbij is er niet alleen oog voor de ontwikkeling en de vorderingen die het kind op school laat zien, maar bijvoorbeeld ook voor diens functioneren thuis en in zijn vrije tijd.

De eerste kritische succesfactor van de dialoog tussen school en ouders over de ontwikkeling van het kind is dat er een *duidelijk kader* is op school waarbinnen deze dialoog wordt gevoerd. De school zet de toon door vanaf de eerste ontmoeting met de ouders te vertrekken vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid en helder te zijn over de doelen en verwachtingen in de communicatie met ouders. Idealiter is er sprake van een geleidelijke ontwikkeling van eenzelfde perspectief op de ontwikkeling en de mogelijkheden van het kind. Duidelijk is wie vanuit de school verantwoordelijk is voor deze dialoog.

Groepsleraar en mentor als interface tussen school en thuissituatie

Volgens de Wikipedia is een interface een intermediair waarmee twee systemen met elkaar communiceren. In ons geval gaat het om twee opvoedmilieus – de school en de thuissituatie – die letterlijk en/of figuurlijk niet altijd dezelfde taal spreken. Het is de taak van de intermediair om de communicatie tussen die opvoedmilieus te vergemakkelijken en te bevorderen.

Een kind heeft zowel in het primair onderwijs als in het vervolgonderwijs te maken met verschillende professionals (in het primair onderwijs groepsleraren, intern begeleider, remedial teacher, vakleraren; in het vervolgonderwijs vakdocenten, mentoren, decanen,

¹ Intakegesprek en huisbezoek zijn afzonderlijk beschreven (zie www.kpcgroep.nl/oudersenschool).

zorgcoördinatoren). Soms heeft een kind ook nog te maken met externe deskundigen. De kans dat er daardoor een verbrokkeld beeld ontstaat van diens ontwikkeling en vorderingen is levensgroot aanwezig.

Het samenbrengen van de beschikbare informatie behoort tot de opdracht van de school. Het is zaak die taak bij iemand neer te leggen. Het ligt voor de hand daarbij te kiezen voor de groepsleraar in het primair onderwijs en de mentor in het vervolgonderwijs. De schoolorganisatie dient zo te zijn ingericht dat deze op elk moment beschikken over de meest actuele informatie en op basis daarvan een betrouwbaar overall beeld hebben van de ontwikkeling en de vorderingen van het kind. Zij zijn dan ook de meest voor de hand liggende gesprekspartners van de ouders. Deze moeten er op hun beurt op kunnen vertrouwen dat signalen die zij afgeven omdat ze die van belang vinden voor de ontwikkeling van hun kind, zo nodig via de groepsleraar of de mentor hun weg vinden naar de schoolorganisatie c.q. de andere collega's.

Scholen in het voortgezet onderwijs die werken met het model van partnerschap met ouders, bezinnen zich op de positie van de mentor in de schoolorganisatie en met name op diens relatie tot de vakdocenten. Het is denkbaar dat deze bezinning consequenties heeft voor de taakstelling en de professionalisering van de mentor, alsmede voor de voortgangsgesprekken over de ontwikkeling en de vorderingen van het kind. Dat kan er bijvoorbeeld toe leiden dat de gesprekken met de mentor standaard op het programma staan, dat voor die gesprekken meer tijd beschikbaar komt en dat gesprekken met vakdocenten alleen plaatsvinden als die een aanwijsbare meerwaarde hebben. De eventuele behoefte van ouders om kennis te maken met de vakdocenten kan dan op andere momenten worden vervuld (kennismaking tijdens een algemene ouderavond, een workshop of het onderwijscafé).

De groepsleraar en de mentor ontwikkelen zich hierbij als vertegenwoordiger en eerste aanspreekpunt van de school in de pedagogische driehoek van leerling/kind, ouders en school. Hij heeft in persoonlijke zin ook het meeste contact met het kind en de ouders en zal zich ook in hun achtergrond verdiepen. Dat laatste wordt bevorderd als de (eerste) groepsleraar c.q. de (eerste) mentor ook betrokken is bij het intakegesprek en ook degene is die het eventuele huisbezoek uitvoert. Het ligt dan voor de hand dat de groepsleraar c.q. de mentor ook namens de school het eigenaarschap heeft van het leerlingdossier en onder andere tot taak heeft ervoor te zorgen dat korte verslagen van de gesprekken met de ouders deel gaan uitmaken van dit dossier. Hun opvolgers kunnen daarmee dan hun voordeel doen.

De tweede kritische succesfactor is dat er sprake is van *tweerichtingsverkeer*: het gaat om de uitwisseling van informatie en inzichten tussen de leraar/mentor en de ouders over het leren en de ontwikkeling van het kind binnen en buiten de school.

Daarnaast is de factor tijd een derde kritische succesfactor. Wanneer er *voldoende tijd* is voor het gesprek en er de mogelijkheid is voor een eventueel gewenst vervolggesprek, kan er een veilige en uitnodigende sfeer ontstaan waarin een werkelijke uitwisseling plaatsvindt en beide partners samen tot afspraken kunnen komen.

“Het is wel even schrikken als je als ouders door de school wordt gebeld over leerproblemen. Dan is het fijn wanneer je met degene die dat contact legt al een lijntje hebt liggen. Er ligt dan in principe een basis voor een gezamenlijke aanpak!”

Een vierde kritische factor is dat ouders en school *elkaar verstaan*. Letterlijk, wanneer het gaat om allochtone ouders, maar vooral ook figuurlijk, als het gaat om de achterliggende beelden van waaruit leraren en ouders praten en reageren. Uitspraken worden niet altijd zo begrepen als ze zijn bedoeld.

Een laatste kritische succesfactor is het *werkelijk ontmoeten van elkaar*. Deze factor ligt voor een deel al besloten in de voorgaande, maar is belangrijk genoeg om apart te noemen. Elkaar werkelijk ontmoeten vraagt een grondhouding die zich kenmerkt door gastvrijheid, openheid, nieuwsgierigheid naar de opvattingen van de ander en respect voor elkaars positie.

Wanneer er sprake is van leerproblemen en/of gedragsproblemen, is de noodzaak om als school en ouders samen op te trekken groter. Ouders realiseren zich niet altijd dat ze het onderwijs kunnen ondersteunen door belangstelling te tonen voor het schoolse leven van hun kinderen, door voorwaarden te scheppen voor het goed functioneren van hun kind, de inzet van hun kind voor de school aan te moedigen en diens ontwikkeling te stimuleren. Het loont wanneer de school hierover communiceert met de ouders en hierbij eventueel ondersteuning biedt.

Van dialoog naar driegesprek

Steeds meer scholen kiezen ervoor om van de dialoog een ‘trialoog’ of driegesprek te maken door ook het kind bij dit gesprek te betrekken. Ze doen daarbij recht aan de pedagogische driehoek van leerling/kind, ouders en school. De ene school begint daar wat vroeger mee dan de ander. Achterliggende reden is dat het voor het leren en de ontwikkeling van een kind van belang is dat het geleidelijk aan daarvoor zelf de verantwoordelijkheid leert nemen. Wie daarvoor kiest, spreekt niet langer meer *over* het kind maar *met* het kind. Met name scholen die werken met een portfolio kiezen voor dit driegesprek. Mocht dat nodig zijn, dan kan bij wijze van uitzondering dit driegesprek voorafgegaan worden door of vervolgd worden met een dialoog tussen ouders en school.

Uitvoering

De gesprekken tussen de school en ouders over de ontwikkeling en vorderingen van het kind bouwen voort op het intakegesprek en het huisbezoek. Deze eerdere gesprekken richten zich op de ontwikkeling van het kind tot op het moment dat het kind naar deze school gaat. Ouders zijn dan bij uitstek de deskundigen. Zij hebben de meeste ervaringen met het kind. Zodra het kind op school zit, doen ook de professionals ervaringen met hem op. Uitwisseling van deze ervaringen met als kristallisatiepunt de ontwikkeling op school, is het belangrijkste oogmerk van de dialoog. Om dat proces goed te laten verlopen, stellen veel scholen een protocol op.

“Op onze school ontwikkelen we een protocol voor deze gesprekken. We zoomen daarbij in op de gewenste basisattitude van professionals: wees respectvol, ga

vragend om met elkaar en neem elkaar serieus, kom tot een echte dialoog. Tijdens het gesprek neemt de leraar/mentor het initiatief, hij is uitnodigend en zet in op een echte ontmoeting. We gaan uit van een gezamenlijk belang, gedeelde verantwoordelijkheid, gelijkwaardigheid. Het doel is te komen tot overeenstemming.”

Soms kan het nodig zijn om de ouders uit te nodigen voor een vervolgesprek. De ouders kunnen daar ook zelf om vragen. Ook op informele momenten kunnen de ontwikkeling en vorderingen van het kind aan de orde komen. Bij het adviesgesprek aan het einde van de basisschoolperiode, in de onderbouw of aan het eind van het voortgezet onderwijs worden de ontwikkeling en de vorderingen van het kind besproken in het licht van de vervolgopleiding of de arbeidsmarkt.

Essentieel is dat door al deze gesprekken heen een rode draad geweven is van dialoog en partnerschap, gericht op een zo optimaal mogelijke begeleiding van de leerling / het kind. Tegelijkertijd investeer je via deze gesprekken – vanaf de intake – in de relatie voordat je deze ‘nodig’ hebt.

Relatie tot de doelen van partnerschap

De dialoog tussen ouders en school over de ontwikkeling en vorderingen van het kind staat primair in verband met de pedagogische doelstelling. Er vindt een uitwisseling van informatie en ervaringen plaats die kan bijdragen aan pedagogische afstemming tussen thuisituatie en school. Afstemming begint met van elkaar weten hoe er in de ‘andere’ situatie gedacht en gehandeld wordt, nog los van de vraag of je het daarmee eens bent. Via deze basale afstemming kunnen betere condities worden geschapen voor de ontwikkeling en het leren van het kind, in de schoolsituatie en zo mogelijk ook in de thuisituatie. De dialoog kan de interesse voor schoolse zaken bij de ouders doen toenemen en drempelverlagend werken.

Een ander aspect van de pedagogische doelstelling is dat een gezamenlijk perspectief op de ontwikkeling, de mogelijkheden of capaciteiten en de interesses van het kind groeit. Tot slot kan binnen de dialoog worden nagegaan in hoeverre de relatie tussen ouders en school *tot dan toe* aan de verwachtingen voldoet. Zo kan worden voorkomen dat ouders en school elkaar na enige tijd en soms als het ware met terugwerkende kracht gaan verwijten dat ze eerder in het traject tekort geschoten zijn.

Relatie tot andere vormen van wederzijdse betrokkenheid

	Meeleven		Meehelpen		Meedenken		Meebeslissen	
Ouders>kind als leerling	1	X	2	X	3	X	4	X
Ouders>groep/ klas of school	5	(X)	6		7	X	8	
School>ouders	9	(X)	10	(X)	11	X	(12)	

Het accent bij de dialoog ligt op de eerste rij (cellen 1-4) en het met elkaar meedenken (cellen 3, 7 en 11). Door het gesprek kunnen ouders nog concreter meeleven met hun kind op school (cellen 1 en 5). Door de suggesties die eruit voortkomen, kunnen ze ondersteunend werken richting school (cel 2), terwijl de school soms ondersteunend kan werken richting de thuissituatie (cellen 9 en 10), ook al zal de invloed van de school beperkt zijn. Indien er belangrijke beslissingen moeten worden genomen, zoals bij een nader onderzoek dat de school wenselijk acht of de keuze voor een stroom of profiel, is meedenken en meebeslissen van de kant van de ouders aan de orde (cellen 3 en 4). Omdat opvattingen van ouders en school over meebeslissen wel eens uiteen willen lopen, werkt menig school in een protocol uit hoe de besluitvorming rond individuele kinderen plaatsvindt. Zo wordt transparant wat ieders inbreng is en wat wiens bevoegdheid en verantwoordelijkheid is. Dit protocol staat dan in de schoolgids of op de website.

Relatie tot het traject dat school en ouders samen lopen en tot andere instrumenten

De dialoog over de vorderingen en de ontwikkeling van het kind maakt deel uit van het hoofdtraject en ligt in het verlengde van het intakegesprek, eventueel huisbezoek en – tenzij het om de eerste keer gaat – voorgaande gesprekken over de ontwikkeling en de vorderingen van het kind. In het intakegesprek kan de frequentie en de aard van de verschillende oudergesprekken worden toegelicht. Daarbij wordt tevens het belang van de aanwezigheid van ouders benadrukt. In het exitgesprek kan aan de orde komen of de ouders tijdens de schoolloopbaan voldoende over de vorderingen en ontwikkelingen hebben kunnen spreken en of er zich eventueel nog ‘verrassingen’ hebben voorgedaan.

De relatie met ouders kan op verschillende momenten gevoed worden: geef het positieve van de kinderen en de relatie mee. Deel de interesse in het kind, ook over niet-schoolse dingen: waar blinkt het kind in uit of wat doet het graag? Een opmerking als “Maar hij is wel goed in voetbal” valt dan niet uit de toon.

Deze dialoog vormt een wezenlijk element in de communicatie tussen school en ouders. Varianten ontstaan door de aard van de gegevens die input vormen voor het gesprek: worden alleen schoolvorderingen besproken of is er ook ruimte voor de bredere ontwikkeling, de talenten, de capaciteiten, de inzet en de belangstelling, de bijdrage aan groepsprocessen enzovoort? De school kan ervoor kiezen structureel alleen tien-minutengesprekken te voeren over de schoolvorderingen en daarnaast gelegenheid te bieden voor bredere gesprekken. Maar ook kan de school besluiten bijvoorbeeld tweemaal per jaar een uitvoerige dialoog (ook wel ‘ontwikkelingsgesprekken’ genoemd) te organiseren van een half uur, waarin de bredere ontwikkeling aan bod komt. Een school die intensieve gesprekken combineert of afwisselt met kortere gesprekjes tussen leraar/mentor en ouders versterkt daarmee ook de invloed van die kortere gesprekjes. Het vormt een aantrekkelijk *alternatief* voor het traditionele tien-minutengesprek.

Zoals aangegeven is er een trend te zien waarin de dialoog over de ontwikkeling en de vorderingen van kinderen plaatsmaakt voor een driegesprek. Waar dat niet gebeurt is er veelal een vaste gesprekscyclus waarin met de leerlingen zelf wordt gesproken over hun

ontwikkeling en vorderingen. In het voortgezet onderwijs gebeurt dat meestal in mentorgesprekken. Het is mogelijk een relatie te leggen tussen deze cyclus en de cyclus van gesprekken met de ouders. Daar moet dan wel met de leerlingen over gesproken worden. Dat element komt als laatste punt naar voren in het volgende gesprekslijstje:

- 1 Wat waren de afspraken?
- 2 Per afspraak: wat is er van terechtgekomen en hoe tevreden ben je over het resultaat?
- 3 Waardoor lukte het wel of lukte het niet?
- 4 Hoe ga je nu verder (SMART geformuleerd)?
- 5 Welke hulp ga je inschakelen?
- 6 Welke afspraak maken we over het informeren van anderen, zoals je ouders?

Aan de slag

Initiatief

Het initiatief voor het houden van dit soort gesprekken ligt bij de school, doorgaans het team. De aanleiding om dit instrument te optimaliseren kunnen vragen van ouders zijn, maar ook het gevoel dat leraren/mentoren met deze gesprekken verschillende doelen voor ogen hebben of deze gesprekken vanuit verschillende perspectieven voeren.

Vorbereidingsgroep

De hier bedoelde dialoog kan een alternatief voor de bekende tien-minutengesprekken zijn, maar ook andere gespreksvormen en gespreksmomenten kunnen een plaats krijgen binnen dit kader voor oudergesprekken. Op menig school betekent de overgang van tien-minutengesprekken naar zo'n dialoog over de ontwikkeling en de vorderingen een cultuuromslag.

Het houden van dit soort gesprekken vergt voorbereiding. Richt daarvoor een voorbereidingsgroep in. De gegevensverzameling dient op orde te zijn en sommige teamleden zullen een paar keer willen 'proefdraaien'. Een projectmatige aanpak van de voorbereiding op het werken met zo'n dialoog is waarschijnlijk het beste. Enkele vragen die spelen zijn:

- 1 Welke wijzen van gegevensverzameling sluiten het beste aan bij de doelstellingen van de dialoog? Zijn er voor alle leeftijdsfasen mogelijkheden om capaciteiten en interesses voldoende in kaart te brengen? Belangrijke instrumenten hierbij zijn een capaciteitentest of toetsen waarmee het DLE (Didactisch Leeftijds Equivalent) te bepalen is. Hoe volg je de ontwikkeling en de vorderingen en hoe leg je deze in de volle breedte vast? Wat wil je weten van de ontwikkeling van een kind buiten de school? Hoe kom je aan gegevens over de voorschoolse of de basisschoolperiode?
- 2 Hoe leg je in het eerste gesprek dat je met de ouders hebt een relatie met het intakegesprek en het eventuele huisbezoek?
- 3 Krijgen ouders ook een rol in de gegevensverzameling, bijvoorbeeld door hen een kijkwijzer of een vragenlijst mee te geven waarmee ze hun kind gericht kunnen observeren?
- 4 Hoe kun je de beschikbare gegevens in een voor ouders overzichtelijke vorm gieten en welke producten van kinderen kunnen een en ander concreet illustreren?

- Scholen die met een portfolio werken, hebben veel illustratiemateriaal voor het oppakken.
- 5 Welke gegevens leg je vast als het gaat om de toekomstverwachting op enig moment? Welke gegevens ga je meer in het algemeen bewaren en hoe (denk aan het leerlingdossier, het portfolio)?
 - 6 Hoever ga je met het verstrekken van technische gegevens aan ouders? Maak je daarbij een onderscheid tussen ouders?
 - 7 Wie voert de gesprekken: de (groeps)leraar/mentor, vakdocenten, de intern begeleider, een combinatie?
 - 8 Hoe informeer je ouders over deze nieuwe vorm van werken? Door het gewoon te gaan doen of is er meer voor nodig?
 - 9 Hoe ziet per bouw, leerjaar of onderwijsvorm het aandachtspuntenlijstje of het gespreksplan/protocol voor het gesprek eruit?
 - 10 Hoe frequent houd je dit soort gesprekken? Wissel je die gesprekken af met kortere gesprekjes? Waarin bestaat dan precies het verschil?
 - 11 Ga je na enige vingeroefeningen met deze werkwijze voor alle kinderen aan de slag of alleen bij kinderen die vanaf enig moment de school instromen en bouw je zo het systeem geleidelijk aan uit?
 - 12 Hoe leg je de afspraken of bepaalde impressies uit deze gesprekken vast?
 - 13 Wat neem je op in het protocol voor een transparante besluitvorming rond individuele kinderen? Zo'n protocol ontstaat het snelst aan de hand van een analyse van lastige situaties: wat was de aanleiding, wie waren erbij betrokken, welke factoren speelden een rol, tot welke beslissing kwamen we, hoe pakte die uit, en, ten slotte, hoe kunnen we dit soort situaties in de toekomst voorkomen of beter aanpakken?

Team

De grondhouding van leraren verschilt van persoon tot persoon. Binnen het team zul je veel tijd moeten nemen en veel moeten praten om de neuzen dezelfde kant op te krijgen en om tot overeenstemming te komen over hoe werkelijk een dialoog kan worden gevoerd. Je zult er onderling over eens moeten zijn hoe je wilt communiceren met ouders. Welke verwachtingen mogen ouders hebben? En omgekeerd? Hoe voer je een open gesprek en niet vanuit 'de hoogte' van het onderwijs? In teamvergaderingen zal je het met elkaar moeten hebben over het belang van een goede relatie, de benodigde basishouding, een protocol, de wijze van en het moment van contact opnemen met ouders. Er zal ook overeenstemming moeten komen over wat er over de dialoog en over de leerling wordt vastgelegd.

Trek tijd uit voor het leren werken met deze nieuwe vorm van communicatie. Een training biedt de mogelijkheid te oefenen met moeilijke situaties. Benut de mogelijkheden van een try-out en steun elkaar door collegiale consultatie en intervisie.

Communicatie is een deel van het beroep! Elke leraar moet in staat zijn een gesprek met ouders te voeren. Er zijn ook grenzen: een onderwijsgevende is geen maatschappelijk werker. Als een leraar dergelijke gesprekken nog niet goed kan voeren, is het goed daar eerlijk over te zijn. Dan kan er op school aan gewerkt worden, mede als onderdeel van de cyclus van functionerings- en beoordelingsgesprekken.

Materialen

De volgende materialen en deelinstrumenten kunnen van belang zijn:

- leerlingvolgsysteem van de school en het daarbij horende toetsingsinstrumentarium;
- beeldende voorstelling van de ontwikkeling en de vorderingen van een kind op verschillende gebieden;
- lijst van aandachts- of gesprekspunten (ook om uit te reiken aan de ouders) en/of een gespreksprotocol;
- vragenlijst of kijkwijzer voor ouders;
- protocol voor een transparante besluitvorming rond individuele kinderen.

Uitnodiging

Hoe nodig je ouders uit voor dit gesprek? Hoe kun je ervoor zorgen dat alle ouders op de uitnodiging ingaan? In sommige culturen zijn ouders gewend om mondeling te worden uitgenodigd: contactouders kunnen hier een waardevolle rol spelen.

En de kinderen?

Gaan kinderen op enig moment in hun schoolloopbaan ook mee naar dit gesprek? Waar moet je dan aan denken?

Organisatie

- Maak afspraken met individuele ouders of ouderparen. Benadruk nog eens het belang dat zij ook echt komen. Steeds meer scholen bevorderen dit door ouders de rapportages op school te laten ophalen. Hoe begrijpelijk deze maatregel ook is, er is zo geen gelijkwaardige relatie, want de ouders hebben zich inhoudelijk niet kunnen voorbereiden op het gesprek.
- Spreek met ouders af of het kind ook aanwezig is.
- Zorg voor een goede planning en een duidelijke afbakening van de tijd die beschikbaar is.
- Vraag je af in hoeverre de aanwezigheid van een tolk gewenst is.
- Hoe 'kleed' je dit soort middagen/avonden 'aan'? Staat er koffie of thee klaar voor wanneer de gesprekken enigszins uitlopen? Is er een tentoonstelling van werk van de kinderen te zien of hangen er posters waarop een aantal zaken wordt toegelicht? Loopt de directeur of de afdelingsleider rond om vragen te beantwoorden of suggesties of opmerkingen te horen?

Voorbeeld van een gesprek gericht op de ontwikkeling en vorderingen van een kind

- a De leraar/mentor nodigt de ouders uit voor een – niet vrijblijvend – gesprek en voegt bij die uitnodiging ook een lijst van aandachtspunten. De ouders kunnen daar punten aan toevoegen. De school geeft daarbij aan in hoeverre het wenselijk is dat beide ouders of de leerling bij het gesprek aanwezig zijn.
- b Aan het begin van het gesprek worden het doel en de belangrijkste aandachtspunten nog even genoemd.
- c Samen met de ouders wordt vervolgens teruggekeken op de ontwikkeling van hun kind tot dan toe aan de hand van bijvoorbeeld een ontwikkelingscurve of op basis

van de besproken punten uit een voorgaand gesprek. Wat valt op? Wat mag je verwachten? Hoe kan de samenwerking tussen school en ouders worden versterkt? Ook de wederzijdse verwachtingen voor de naaste toekomst komen ter sprake. Daarbij wordt niet alleen gekeken naar de cognitieve en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Het gaat om de brede ontwikkeling. Ook de rollen van school en ouders staan op de agenda. Voldoen ouders en school aan elkaars verwachtingen als het gaat om de begeleiding van het kind? De onder b genoemde aandachtspunten vormen de leidraad voor het gesprek.

- d De belangrijkste bevindingen en de eventuele afspraken worden kort samengevat en uiteindelijk toegevoegd aan het schooldossier van het kind. Ouders krijgen daarvan een kopie.
- e Afsluiting met een korte terugblik op het gesprek: voldeed het aan de verwachtingen?
- f Zorg als school voor het nakomen van de afspraken. Kom ook anderszins eventueel nog even terug op het gesprek. Persoonlijk naar de ouders en in het algemeen bijvoorbeeld in de schoolkrant.

Evaluatie en bijstelling

De evaluatie van de gesprekken is een onderdeel van de terugblik tijdens deze gesprekken, maar kan ook meer systematisch in een ouderpanel of ouderenquête aan bod komen. Het gaat erom na te gaan of de gesprekken voldoen aan de doelen en verwachtingen van de beide partners, of de gesprekken daadwerkelijk in dialoog worden gevoerd en of ze bijdragen tot de ontwikkeling van eenzelfde perspectief op de ontwikkeling en de mogelijkheden van het kind.

Zo nodig worden de protocollen bijgesteld, worden de momenten waarop de gesprekken plaatsvinden gewijzigd, worden anderen bij de gesprekken uitgenodigd of vindt de verslaglegging op een andere manier plaats. De eindverantwoordelijkheid voor de toepassing van dit instrument ligt bij de school.

Samenvatting: wat zijn de goede dingen en wanneer doen we die goed?

Betrokkenheid van de ouders bij de ontwikkeling van hun kind, ook op school, is van groot belang voor het welbevinden van hun kind en zijn of haar ontwikkeling. Door deze dialoogvorm worden ouders nog meer betrokken bij alle facetten van de ontwikkeling van hun kind. Het gaat ook niet alleen over wat er op school gebeurt. De focus is duidelijk breder. Bovendien ligt de nadruk niet zozeer op wat ouders verwachten, maar op wat dit kind kan en of het hem/haar lukt zich overeenkomstig te ontwikkelen. Met het oog daarop is het belangrijk dat de leraar/mentor een goed en reëel beeld weet te schetsen van de ontwikkeling en de vorderingen van het kind en dit effectief kan communiceren.

De gesprekken tussen ouders en school verlopen in een open en constructieve sfeer. Ervaringen en inzichten worden uitgewisseld en leraar/mentor en ouders zijn uit op concrete aanwijzingen waar beide partners iets mee 'kunnen'. De uitwisseling van ervaringen en bevindingen dragen ertoe bij dat er eenzelfde perspectief ontstaat op de verdere ontwikkeling en mogelijkheden van het kind.

De ontwikkeling en de vorderingen van het kind staan centraal. De insteek is: partnerschap en het delen van verantwoordelijkheid in plaats van een afrekencultuur. Er wordt ingezet op het ontstaan van wederzijds vertrouwen.

Instrumenten voor partnerschap met ouders – De voortgaande dialoog over de ontwikkeling en vorderingen van het kind / 20-04-2007

Tekst: Suzanne Beek, Arie van Rooijen & Cees de Wit

De school communiceert dat ze het belangrijk vindt dat alle ouders participeren. Het gesprek is niet vrijblijvend. Het ligt aan de basis van alle wederzijdse betrokkenheid van school en ouders met elkaar. Ouders die niet komen opdagen, worden actief benaderd voor een nieuwe afspraak.

De kritische succesfactoren zijn:

- er is een duidelijk kader waarbinnen deze dialoog wordt gevoerd; degene die het gesprek namens de school voert, is daarvoor goed toegerust;
- er is sprake van tweerichtingsverkeer;
- er is voldoende tijd voor het gesprek;
- er wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van de communicatie;
- de gesprekspartners willen elkaar werkelijk ontmoeten.

Een belangrijke vraag is ten slotte of het gesprek beperkt blijft tot een dialoog of dat ook het kind / de leerling zelf participeert.

Bronnen

Beek, S., A. van Rooijen & C. de Wit (2007). *Samen kun je meer dan alleen. Educatief partnerschap met ouders in basis- en voortgezet onderwijs*. Den Haag: Q*Primair; 's-Hertogenbosch: KPC Groep

Booijink, M. (2007). *Terug naar de basis. Communicatie tussen leerkrachten en allochtone ouders in het primair onderwijs*. Leiden: Universiteit Leiden (te downloaden van www.kpcgroep.nl/oudersenschool)

Emmelot, Y. (2004). *Tien-minutengesprekken in het primair onderwijs*. Amsterdam: SCO-Kohnstamm Instituut